

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fidei Populo ...

Lingendes, Claude de

Coloniae Agrippinae, 1689

XCV. I. Ex conspectu Christi ad Crucem cum pompa euntis illam nobis fortiter tolerandam persuadet: utpote quæ non sit formidanda, immô quæ sit expetenda, immo qua sit gloriandum.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56368](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56368)

DOMINICA PALMARUM. CONCIO PRIMA.

Crucem fortiter tolerandam.

Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. Matth. 21.

Cum sepius Christus Dominus ingressus sit in urbem Jerusalem, id semper fecit silentio, sine apparatu, pedes, exiguo comitatu, nulloque strepitu. Unde itaque fit ut hodie tam insolenti pompâ ingrediatur, sedens in asino, concurrentibus populis, magnâ acclamatione, quod non modò non prohibet, sed etiam sic approbat, ut dicat, si illi tacuissent, futurum ut lapides loquerentur. Hujus rei tam inusitata, multæ rationes afferuntur.

1. Enim Scripturæ Interpretes agnoscunt impleram figuram Agni Paschalis, qui ut est in Exodo cap. 12. quatuor dies ante Paschatis diem introducebatur in domum cujusque coronatus, & redimitus, die Paschatis immolatus: Ita Christus decimâ die primî mensis Jerusalem ingreditur, cum esset decimâ quartâ die immolandus, & impletus figuram Paschatis, *Enim Pascha nostrum immolatus est Christus.*

2. Causa fuit quam indicat Evangelista, ut cogerebantur Judæi ex prophetiæ testimonio, ipsum tanquam suum Regem ac Messiam agnoscere: cum enim disertè dixerit Prophe-

ta, *Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus sedens super asinam, & pullum filium subjugalis*; hæc nota humilitatis regnum Messia notavit: Siquidem cum hæc nota & aliæ quæ in Prophetis leguntur in nullo alio quam in Christo fuerint completæ, argumentum est infallibile ipsum esse Messiam, nam prophetiarum eventus sub calumniam venire nequit: Apocal. 19. *Testimonium enim Iesu est spiritus prophetia.*

3. Causa fuit ut eâ ratione celebraretur de mortis victoria triumphus: nata occasione fuscitationis Lazari hæc omnis pompa Christo ivit obviam, unde ait Joan. cap. 12. *Testimonium ergo perhibebat turba qua erat cum eo, quando Lazarum vocavit de monumento, & suscitavit eum à mortuis. Propterea & obviam venit ei turba, quia audierunt eum fecisse hoc signum.* Idcirco Ecclesia in ramorum benedictione sic ait in Antiphona! *Triumphatori mortis clamantes, Hosanna in excelsis: Et in alia, Victori triumphanti digna dant obsequia; & in laudem Christi voces tonant per nubila: Hosanna in excelsis.*

4. Causam affert S. Chrysostomus, quæ bono sensu accipienda est, ut invidiam Judæorum

deorum concitaret eo facto, cum se eorum Regem profiteretur: ut scilicet ostenderet, se mortem non fugere; in cuius causam volens occurreret; non quia hoc facto eos excitavit, ut facerent quod antea nolent, sed ut possent facere quod prius volebant: facultas (inquit) eis data est, non mutata voluntas.

5. Causa fuit ut regni sui speciem, quod in humilitate consistebat, ob oculos poneret; eius virtutis nobis daret exemplum, cuius nec ipse oblitus est, etiam in summo triumpho.

6. Causa, ut cum sic honoratus fuisset, gravior deinde esset eius infamia in cruce, secundum illud Sapientis, Proverb. 16. *Ante ruinam exaltatur spiritus.* In quibus causis & rationibus hærere non placet, ut quam potissimam iudico vobis afferam, si prius opem à cœlo accersivero per Virginis intercessionem. **AVE MARIA.**

VNiversis ex causis quæ mihi venerunt in mentem, cur filius Dei sæpe ingressus in Ierusalem sine strepitu, & apparatu, hodie alio profus modo intravit, comitatus hominum turba, quæ manu palmas & ramos oliivarum gestabat, & stercabat vestibis suis vias quibus incedebat, cum votis, laudibus, lætitiæ acclamationibus, testimoniisque exultationis atque amplitudinis sicut Regi supremoque Domino adhibitis: Quæ me omnium maximè affecit, permovitque causa hæc est, illi ea ratione agendi, voluisse nobis significare vehementer suum patiendi desiderium, suamque amorem in cruce, quam non defugiebat, sed potius ad eam progrediebatur triumphans. Nos inde intelligimus 1. contra sensum carnis quæ à patiando se quantum potest eximit, 2. contra communem hominum opinionem; quo loco, & qua in exultatione debemus tolerantiam habere. Quia in re mihi hoc dicendi aditu fatendum est, multum esse discriminis ac differentię inter hæc duo, scilicet dicere, & facere, mag-

numque intercedere spatium inter cognitionem & praxin. Sermones qui fiunt de peccatione, pleni sunt magnitudine animi & fortitudine; sed qui sunt Achilles in verbis, evadunt in experimentis Theistes. Nihil luculentius est in ore quam de Cruce loqui, estque delectabile seipsum crucifigere, quàm id agitur tantùm lingua: verùm si crucis onus humeris nostris imponitur, decerptum è sacris hisce reliquiis frustulum nobis intolerabile videtur. Attramen quia cognitio est principium actionis, & multum refert persuadere sibi rei veritatem, priusquam veniatur ad usum, & praxin; ad ingenerandam nobis animi fortitudinem in patiando, tres profero sequentes propositiones.

I. Est, tribulationem non esse formidandam.

I. Ratio est, Quia propriè loquendo, nihil timendum est præter Deum, ille verò unus est secundum illud Isaia 48. *Ego sum primus, & novissimus, absque me non est Deus:* Id ipsum, significatum est Beato Ioanni Apocal. 1. *Noli timere; Ego sum primus, & novissimus.* Quali diceret, si ego quem solus timere debes, te iubeo securum esse, nihil est, quod timeas. Eodem sensu Christus Dominus Matth. 10. dicebat Discipulis suis. *Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere sed potius timere eum, qui potest & animam, & corpus perdere in gehennam.* Ostendit imbecillitatem eorum qui timentur, dum id ultra quod sævire non possunt, asserit non esse formidandum: qui si maximè læviant sibi auferunt ubi sævire possunt: è contratio ostendit, quis timeri debeat, ille nimirum qui omni modo sævire potest, & semper. Hæc cogitatio immobilem facit quemcunque animum: Ita S. Babylas, cum à templo Impetatorum arceret, cogitabat (ait S. Chrysost.) summi Regis Dei immortalis Maiestatem, Angelos, circumstantes, aula cœlestis potentiam, & hac cogitatione fretus, hominis

mortalis minas, & factum aspernabatur. Insignis locus est eadere Rom. 8. Si Deus pro nobis, quis contra nos? ubi vox illa Quis comprehendit tyrannos, Reges, persecutores, quoslibet Dæmones, mortales omnes, tormenta, passiones, &c. Quia Electis nihil nocere potest, cum à Deo protegantur, in cuius comparatione omnia pro nihilo reputantur. At, inquit, illud peracerbum videtur, quod aliqui iuste, & merito videantur affligi, quod hinc probatur quia per Iudicium sententias condénantur Sed audi quid Paulus subjiciat loc. cit. *Quis accusabit adversus electos Dei? Deus qui iustificat, quis est qui condemnet?* Certè iudicia & accusatione & dånatione perficiuntur; neutrum timere debent Electi Dei, hoc est neque hominum accusationem, neque condemnationem: quos enim Deus sua Electi-one dignos censet, malè accusantur, & quos approbat sua sententia, & justos pronuntiat, nemo dånare potest. Vnde subdit. *Quis ergo nos separabit à charitate Christi? id est activa, seu qua nos Deus diligit: Tribulatio, an angustia, quæ sic hominem premit, ut eum non sinat elabi: an fames, an nuditas, an periculũ, an gladius, mortem significat, quæ omnia mala superat: sicut scriptum est. Quia propter te mortificamur tota die, id est omni die occidimur, estimati sumus sicut oves occisionis; id est propter nominis tui confessionem, expositi sumus morti, sicut oves quæ in macello detinentur mactationi destinatæ. Si quis igitur tibi aliquid minatur, veniat tibi in mentè, an sit Deus an alius; Si sit Deus, audi quòodo securũ te reddat; Noli timere, Ego sum primus, & novissimus: Si est alius, cum Deus non sit, quia Deus inimicus est, nihil est quod timeas: nam si homo de decus tibi minatur, at honorè tibi reddere potest Deus; si paupertatem, audi quid dicat tibi Apoc. 2. *Scio tribulationem tuam, & paupertatem tuam, sed dives es: si alia mala. 2. Cor. 9. Potens est autem Deus omnem gratiam abundare**

facere in vobis ut in omnibus omnem semper sufficientiam habentes abundetis in omne opus bonum Sed vide quam præposterè agant homines. Deus minatur peccatori mortem, inferos, æterna supplicia, ignem qui nunquam extinguitur, vermem nullo tempore moriturum, & cetera minas omnes nihil illi terroris inferunt: minatur tibi homo mortalis, cuius potestas nullius ponderis est; & sanguis tibi congelat in venis, nullius es animi, virtutemque deservis, licet dictum tibi à Deo fuerit, nihil horum timeas, quæ passurus es, noli timere, Ego sum primus, & novissimus. Id animo tuo penitus imprime, nihil metuendum esse Pater Deum.

2. Causa est. Quia si quid patimur, post Christum patimur. Quæ res tria inferit; 1. est quòd à pœnis omnem acerbitatem ipsè sustulit; ebibit Calicem ante nos, bibendoque sacra ipsius labra eum balsamo condederunt; vel mutavit in mel, & absinthium in suavitatem; retudit tribulationis aciem; nimè amplius timenda est; ac sicut postquam crucifixus est, abstulit Cruci quicquid habebat de decoris, ita postè à quàm Passionis suæ exhaust Calicem, omnem amaritudinem doloris amovit. Et Calix meus inebrians, quàm præclarus est: igitur Calicem salutæ aris accipiam, & nomen Domini invocabo. Vnde cum dixit filius Zebedæi: *Potesis bibere Calicem meum; dicunt ei possumus. 2. Quod idem sperare debes quòd ille: de ipso autem dicitur in Apoc. cap. 2. Qui fuit mortuus, & vivit, ut idem sperare possis; ac proinde quid superest nobis metuendum?*

3. Quòd post illũ patimur, hoc est minus quàm ille: Et quidem nunquam tantundem aut spernemur, aut illudemur, aut patiemur. Deinde ejus exemplo, ibimus semper post ipsum, ejusque insistemus vestigiis. Denique non potes recusare quòd ipse non recusavit. Ideoque ubi quid acciderit adversum, quæ secunquæ sit, dicitò advenit id mihi post Salvatorem meum sequor eum duntaxat: mihi per honorificũ est,

eodem ac illum modo tractari, eique in tolerando esse comitem, & eundem cum ipso Calicem ebibere. *Calicem meum bibetis. Veni & sequere me.*

3. Causa est. Quia nihil accidit nobis insciente Deo, & non volente. Apocal. 2. *Scio tribulationem tuam & paupertatem, sed dives es: nihil pateris quod Christus ignoret, & nolit te pati. Quid ergo conquereris? Vis ab aliis vicem tuam doleri, latere incommodum tuum existimas, teque insciis omnibus pati: scio tribulationem tuam: Scit Deus quid sustineas, idque melius quam tu ipse pernovit. Quinetiam ita vult: Quamobrem illud scit approbationis scientia, non quod approbet malum quod tibi fit, sed quia vult ut patiaris. Causam attende potius supremam, quam immediatam qua utitur Deus, ut humiliter te habeat. Vide quomodo loquitur de prodicione Iudæ, inimicorumque suorum crudelitate: Ioan. 18. *Calicem quem dedit mihi Pater, non vis, ut bibam illum?* Maria Diaz fidelis Dei ministra, notaque familiariter Sacerdotæ Theresiæ, conquereretur die quadam apud Deum amanter de acerbitate frigoris: os ei mox Deus occluit responsi verbulo: Et ego feci, illius causasum & author, Si habes de illo querimoniam, ego sum ipse de quo eam habes. Convenit quidem Sanctis ita dicere; Objiciet mihi quispiam; At mihi non tantum virtutis est. At scit hoc ipsum Deus, ideoque sic loquitur, *scio tribulationem tuam & paupertatem tuam: scio etiam quid & quantum patieris: scio etiam imbecillitatem tuam, tenuitatem virium, animi exiguitatem; quapropter feci onus consentaneum humeris tuis; scio ex qua farina malsa subactum ego te conflagram: minimè conditus es ex are aut ferro; doloris sensit corpus tuum tuusque animus non carent; sed cum gratia mea qua tibi nunquam deerit, plus etiam illis omnibus potes. Parco viribus tuis, tam exiguo**

lo te pati non solum patienter sed faciliter, sed hilariter & cum delectatione. *Sed dives es: lupetit tibi unde sufficias iis qua pateris, & postquam impenderis quod expedit ad exiguum istud martyrium quod tibi offero, restat insuper tibi robur. Sed dives es virtute: Et quidem vim suam, & gratia robur, homines penitus ignorant: clamant ut pueri priusquam feriantur; plus possumus, quam putamus. Quare frustra timemus, atque exhorrescimus, idque post tot exempla? Quid pateris? Quid verò non passi sunt, tot pueri, tot Reges, tot Reginae? Tu non id poteris, quod illi, & quod istae? Pudeat post tot exempla timere & gemere. Nondum usque ad sanguinem resististi peccato repugnantes. Hinc oritur generosa in Deum fiducia, qua nos cum Apostolo 1. Cor. 10. facit exclamare, *Fidelis autem Deus, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione proventum, ut possitis sustinere.**

II. Propositio. Non solum minimè formidabilis est tribulatio, sed etiam amabilis est, diligere expetique debet, cum sine illa nullam habemus virtutem qua certa firmaque sit, nullam qua sit perfecta, eiusque ab illa consummationem habemus.

Dixi r. loco, nullam virtutem esse certam sine tribulatione. Quicquid splendet minimè aurum est. Major hominum pars virtutem tantum fucam & fictam habet; occasiones demunt larvam, & simulatione depulsa exhibent quod abditum subtus latebat. Fit in virtutibus itidem ut in metallis, faciliter admodum in aestimatione erratur. Solus obryæ carinus beatitudinem præbet de auri aut argenti puritate; sola item tribulatio virtutem probat. Alchimia speciem auri & argenti ementitur, sed fornax ignisque explorant usque aded ut comperiat, nihil ea nisi figmentum fuisse. Hypocritis pietatem simulat, iustitiam & sanctitatem, at tribulationis ignis redigit omnia in fumum. Tribulatio vocatur tentatio,

quia nos experimento subicit, efficitque ut à Deo & à nobismetipsis & ab hominibus noscamus. Quamobrem non probamur esse virtute præditi, nisi post eius explorationem. Hoc ipsum induxit Angelum Smyrnæ ut Sancti Ioannis kylo diceret. *Scio tribulationē tuam & paupertatem tuam, sed dives es: id est profiteor te locuplerem virtute ac sanctimonia, sed post tribulationem.* Ita Genesis cap. 22. *Tentavit Deus Abraham:* Et illa probatio fuit omnium quas ejusmodi vir subire posset agitationum maxima; scilicet mandatum accepisse sacrificandi filii unici manibus suis. At ipsius animus cum esset ex auro purissimo constatus, illum, nec ignis nec obryza falsitatis arguerunt; quem ipse Deus scalpore suo signavit, & hocce ornavit testimonio: Gen. 22. *Nunc cognovi quod times Deum, & non pepercisti unigenito filio tuo propter me:* Deus quippe agnovit experientia, soliditatem ipsius virtutis; meruitque tentatus testimonium illud post probationem adeo difficilem. Iobi virtus superavit Diaboli calumniam, qui accusabat eum non servire Deo nisi propter bona quæ ab eo acciperet: Deoque eadem melius innotuit ab experimento suæ fortitudinis & patientiæ, sicut ipsemet ait cap. 23. *Ipsè verò scit viam meam, & probavit me.* Particula, & hoc loco sicut in aliis plerisque Scripturæ, significat, *Quia quasi aurum quod per ignem transit.* Ita David de seipso loquens, ait Psalm. 138. *Domine, probasti me, & cognovisti me:* Sic dicitur de Tobia: Tob. 12. *Et quia acceptus eras Deo, necesse fuit ut tentatio probaret te.* Et in universū dixit Sapiens, Sap. 3. *Deus tentavit eos, & invenit illos dignos se, tanquā aurum in fornace probavit illos.* Et Judith. cap. 8. *Memores sint, quia tentati sunt Patres nostri, ut probarentur, si verè colerent Deum suum: Memores esse debent quomodò Pater noster Abraham tentatus est, & per multas tribulationes probatus, Dei amicus esse Deus est: sic Isaac, sic Iacob, sic Moyses, & omnes qui placuerunt Deo, per multas tribulationes tran-*

serunt fideles: Sicut igitur in Scripturâ, ut designetur aurum optimum, & argentū purum, dicitur *aurum, atque argentum igne examinatum, purgatum septuplum,* Psalm. 11, ita, ut dicatur *Virtus eximia, Virtus probata.* Nam uti dicitur Proverb. 17. *Sicut igne probatur argentum, & aurum camino, ita corda probat Deus.*

Quod si Deus nos probat adversis, & Sanctorum virtutem magis cognoscit non in se, sed ratione objecti, cum videt, non tantum quid habitu, sed etiam quid actu, & ipso factò contineant, multo magis nos ipsi cognoscimus. Accidit enim plerumque, ut nobis de virtutibus blandiamur, quas nunquam probavimus, & ea non posse credamus, quæ non modò non conficere, sed nec afficere valeamus. Mirabilis est hæc in re Apostoli doctrina, quæ explico in sensu exemplari, ut Scholæ loquatur: ait itaque 1. Corinth. 3. varios varia imponere fundamento fidei: *Si quis autem superadificat super fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum, stipulam: uniuscujusque opus manifestum erit; dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur, & uniuscujusque opus quale sit, ignis probabit: si cuius opus manserit, quod superadificavit, mercedem accipiet; si cuius opus arserit, detrimentum patietur, ipse autem salvus erit, sc tamen quasi per ignem.* Quam multi in virtutis probatione inventi sunt stipula, aut fœnum! Mille sunt exempla in Historiâ Ecclesiastica, Hæreseon principes, qui virtutem simulabant, aut solidam non habebant, cum aliquid ambiebant, consequi non possent, larvam detexerunt. Ita multi bonis se adjungunt, aut favent, cum aliquid sperant: quod si frustrantur, viri boni speciem, ac personam abjiciunt: hinc quid non agunt? quid non loquuntur? Quare si te ipsum nosse vis, ora cum Davide, Psalm. 25. *Proba me Domine, & tenta me, ure renes meos & cor meum.* Vere itaque hæc reflexione: Si ad Dei flagella es impatiens, nullius es virtutis, Sed illud modò ad-

verte,

verte, Deum nos probare, per quemcunque probemur: ad hoc enim uti potest aliorum hominum vel malitiâ, vel improbitate, vel imprudentia, vel indolis asperitate, qua ratione magis nos probat, quam cum sua manu utitur.

Denique hæc probatio alijs notam facit, aut virtutem, aut vitium. Itaque S. Chrysoſt. & alij Patres cum explicant illud dictum Dei ad Abraham, *Nunc cognovi, quod times Deum*, dicunt sic intelligi debere: Nunc omnibus, & præsentibus & futuris apparere feci, te Deum timere. Ita enim omnes existimant, sola tribulatione solidam virtutem explorari. Quin ipse Diabolus hoc prætextu virtuti lobi detrahebat cap. 1. *Nunquid Iob frustra timet Deum? nonne tu vallasti eum, ac domum eius, &c. Sed extende paululum manum tuam, & tange cuncta quæ possidet, nisi in faciem benedixerit tibi.* Et cap. 2. *Mitte manum tuam, & tangeos eius, & carnem, & tunc videbis, quod in faciem benedicat tibi.* Verum igitur est eam virtutem veram ostendi, quæ per tribulationem probata est.

2. Loco dixi, nullam virtutem esse absolutam perfectamque nisi eam quæ exercitata est in tribulatione. Ultimus est penicilli ductus quem Deus adhibet, quum ex alio mortali homine vult luculentum sanctitatis specimen effingere; postremus est color tabulæ appositus; & post diuturnas exercitationes virtutis, hoc uno semper opus perficit: contra vulgarem opinionem hominum, qui sibi persuadent, propterea quod aliquis coluit Deum, mereri ab eo, ut desinat ipsum exercere incommodis, & ab afflictationibus eximat, ubi Deus planè contrarium agit. Tob. 12. Angelus Raphaël ita loquitur. *Et quia acceptus eras Deo necesse fuit ut tentatio probaret te.* Quali dicat: plus habes virtutis quam ut negligaris; manus extrema huic operi adhibenda fuit; id tribulationis officio factum est. Et 2. ad Timoth. 3. *Omnes qui pie volunt vivere in Christo Iesu, persecutionem patientur: id est, quisquis*

apud se statuit perfecte vivere, in tribulatione vitam finiet. Quare secundum animadversionem sapientum, magni labores, gravesque afflictiones non tribuuntur nisi perfectis, sicut summo tantum opificio coronis imponitur. 2. Cor. 12. *Nam virtus in infirmitate perficitur.* Ita videmus magnas probationes non concessas fuisse nisi viris longè præstantissimis, ut supra à Iudith didicimus, cap. 8. Et quos non recenset Paulus Hebr. 11. *Alij autem distenti sunt, non suscipientes redemptionem, ut meliorem invenirent resurrectionem: alij verò ludibria & verbera experti, insuper & vincula, & carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt: circumierunt in melotis, in pellibus capris egentes angustiiati, afflicti, &c.* Seneca etiam ethnicus istud agnovit lib. de Provid. Non vides, quanto aliter Patres, aliter Matres indulgeant, &c. Patrium habet Deus adversus bonos viros animum, & illos fortius amat: operibus, inquit, doloribus, ac damnis exagitentur, ut verum colligant robur: languent per inertiam saginata. &c. Verum quippe est virtutem corroborari rebus adversis, sicut corpus labore ac exercitatione colum per injurias ducit, nec ulli malo cedit, sed etiam si ceciderit, de genu pugnât. Inde evenit, ut si nulla aut quidem exigua tribulatione vexaris, argumentum certissimum sit, aut te nihil habere virtutis; aut tuam nondum pervenisse ad gradus celsitudinem, quod Deus eam vult adducere; aut denique eam esse infirmam, & ideo in te Deus misericordiam adhibere, quod te turet, alisque suis contegat: Si autem robustæ & confirmatæ virtutis esses, te probavisset. Ita, pro verissimo pronunciatum id habet; si quispiam ubi probè pièque vixit, sub exitum affligitur, signum est, virtutem ipsius integram esse ac perfectam; contra verò si afflictationem metuis, indicium est, quo nemo unquam fallitur, virtutem tuam esse exilem, infirmam & contemnendam.

Dixi

Dixi 3. per tribulationem virtutem accipere consummationem, hoc est pervenire ad extremum; quæ extremitas à Philosophis moralibus nobis exprimitur per virtutem Heroicam. Porro cum agunt de actione Heroica, tria ad illam desiderant. 1. Ut versetur in objecto aliquo illustri & sublimi, hoc est in te difficili & generosi facinoris; sicut enim qui pauper est, nequit re ipsa esse liberalis, & qui mediocriter tantum est dives non potest esse magnificus, cum magnificentia sit magnorum tantummodo propria; sic qui non occupatur in operibus arduis, nequit existimari Heroicus in virtute quia ipsi magnæ illius virtutis occupatio deest. 2. Ut sit in eo qui juvetur peculiari auxilio, sed extraordinario, opeque planè divinâ. 3. Ut fiat cum magna contentione, conatu & applicatione animi totis viribus agentis; Inde fit ut plurimæ virtutes quamvis splendidæ, & quæ nomine suo magnitudinem præferunt, uti magnificentia & magnanimitas, nequaquam virtutes heroicæ sint; nam licet operentur in re magna & difficili, non tamen indigent auxilio nisi ordinario naturalique, & conatu qui adhiberi solet in cæterarum virtutum praxi.

Magnorum autem laborum tolerantia continet eminenter omnes illas qualitates. Ut enim natura mortalis & fragilis quæ sibi ubique studet, id superet quod ipsi contrarium est, delectetur de depressione atque afflictione, crucem diligat, & ea gloriatur; ad ea opus est singulari ope Dei, intendendus est totus animus, viresque omnes sunt adhibendæ. Homerus in luculentis occasionibus, ingentibusque periculis & ubi omnes evadendi viæ deesse homini videntur, inducit Deos Deasque occurrentes ad Heroas suos, quibus illi subveniant & opulentur. Ita in ejusmodi casibus ad hominis latera Deus assidet, Psalm. 90. *Cum ipso sum in tribulatione: & hoc ex eo competitur, quod nunquam majus sit robur ad*

tolerandum quam ubi persecutio vehementior existit. 2. Cor. 12. *Nam virtus in infirmitate perficitur.* Et attende quomodo ibidem loquatur idem Paulus. *Cum enim infirmor, tunc potius sum:* unde mirabiles sequuntur conatus, sedemque omnem superantes. Ex quo apparet virtutem nunquam esse heroicam, nisi quæ probatur tribulatione.

Si porro volumus exploratum habere quid de virtute heroica Sapientes senserint, eadem veritas nobis eluceat. Plotinus doctrinæ Platonice peritissimus, ait virtutem illam esse heroicam quæ perfecte animam purgat: nihil autem magis purgat animam quam tribulatio. Ignis obryzaque ut ante dicebamus, autem expurgant ab colluvione extranea stanni, æris squalioris, alteriusque cuiusvis metalli: sic tribulatio sordes animæ abstergit, quapropter in Scriptura, omnes ignis, obryza, fornacisque metaphoræ, nihil aliud spectant nisi animæ purgationem igne tribulationis. Præterea nihil est, quod melius quam afflictio, animam ab omni creaturarum amore sejungit; sicut ignis res dissimilis naturæ separat: Psalm. 77. *Cum occider. eos, quærebant eum, & revertebantur, & diluculo veniebant ad eum.*

Aristoteles heroicam virtutem explicat, similitudine divinitatis, quam obriem veteres appellabant Heroas Semideos. Et hb. 7. Moral. cap. 1. ait, à Lacedæmonijs eum vocari divinum, qui magnam aliquam & extraordinariam commendationem meretur: cum enim aliquem valde admirantur, divum appellant. Atque miramur maximè omnium, eos qui multum perferunt cum gaudio: & animosa perperio laborum rerumque adversarum, est perfecta Iesu Christi imitatio, habetque nescio quid naturam superans: adeo ut miremur etiam mancipia, si patienter sustinent pœnas quas commeriti sunt. In hominibus autem liberis, nobilibus, meritoque insignibus, patientia divinitatem imperit.

Ad quamvis Sapientes minime nos illud docuissent, communis universorum sensus, frequentiusque hominum iudicium possit nobis sufficere: quia virtutem appellamus heroicam, eam quæ nequaquam ordinaria est, sed quæ in magnis præclarisque viris existit. Ac nescio unde fiat, ut in virorum magnorum numero ponamus eos qui multa toleravere, totamque vitam duxere inter magna pericula: sic illa apud Poëtam: Credo equidem nec vana fides, genus esse deorum, &c. Nimirum Deus rem tantum habet cum egregiis fortibusque animis, quos inter afflictiones & supplicia traducit. Vide quomodo laborant textilis picturæ artifices: Disscant in frustula materias auri, argenti, simileque alias, atque è minutis hisce segmentis, opificia egregia pretiosaque concinnant: Sic ad ornatum Ecclesiæ, Deus quasi concidit, secuitque in particulas Sanctos suos suppliciiis, & cruciatibus, eorum uni detrahens, alteri caput, illi oculos, huic manus, uni manum, pedes alteri, aliudve membrum frustumque corporis laceri, concisi, & modis mille defecti. Hanc ob rem permisit innocentem Abelem à fratre interimi: Abrahamum tentari, mandatumque unici filij mandandi suscipere: Israëlitis populum ingemiscere sub Pharaonis tyrannide: Davidem sustinere odium & invidiam Saülis: Susannam aculari ab impudicis senibus: Isaiam terra dissecari medio corpore sicut arboris truncum: Danielem fami, & furori Leonum obiici: tres Babylonis pueros in fornacem ardentem immitti: Tobiam primò in fortunis bonisque, tum in corpore affligi: æquè ac Iobum sæculis omnibus pro miraculo habendum. Et tu iam queri voles in afflictationibus, si proberis à Deo? Tecum nimis honorificè agit, qui te tractet ut Sanctum, eodemque modo quo præstantissimos homines tractavit.

Punctum hoc finio, hacce postremâ cogitatione.

Tom. III.

tatione. Cur arbitraris erectas fuisse statuas Heroibus, nisi ut ipsorum virtutis memoria esset aliis archetypus? Quorum porro specimen exemplumque nobis Deus proponit nisi eorum qui magnopere probati sunt tribulatione? Id scriptum est cap. 2. libri Tobia. *Hanc autem tentationem ideo permisit Dominus evenire illi, ut posteris daretur exemplum patientia eius, sicut & Sancti Iob.* Eiusque exempli speciem declarans Scriptura subiicit: *Nam cum ab infantia sua semper Deum timuerit, & mandata eius custodierit, non est contristatus contra Deum, quòd plaga cæcitas eveniret ei, sed immobilis in Dei timore permansit agens gratias Deo, omnibus diebus vitæ suæ: Eodem modo postquam de Abrahami tentatione egit Paulus Hebr. 11. subdit, Unde eum & in parabolam accepit.* Id est, omnibus in exemplum proposuit.

Agendum, potestne in speciem exemplumque posteritati statui? Quid conquerendum habes si Deus velit te in parabolam dari? Vult ponere te in ore omnium. Vult te ad Crucifixi formam effingere, ac de te excellens efficere specimen, ad cuius postea exemplum multa luculentorum operum millia exprimat. Vult illum inspiciendo te animari ad patientiam, hunc venerari Iudicia Dei tam acerbè animos tuos tractantis, illum suam de divina Providentia cogitationem corrigere, ac ediscere, aliam esse mercedem, bonaque longè majora ijs quæ in præsentia vitæ donantur. Vult alteri os obstrui queritur se acerbius, nimiaque severitate tractari, vultque omnia hæc fieri sumptibus tuis. Nam ut animadvertit S. Ambrosius Serm. 14. Deus minus perfectos erudit meliorum impensis, ut significet quanti faciat animam minimam cuiusque hominum. Et sicut vitæ filij non pepercit ut suum erga nos amorè ostenderet, ita amicis suis non parcit, si eorum tolerantia potest imperfectioribus prodesse. Quanta est (inquit Sanctus ille Doctor) circa nos Dei nostri sollicitudo.

Ficitudo? Illos examinat, ut nos erudiat; illos conterit, ut nos acquirat: Eorum cruciatus, nostros vult esse profectus. Cogita quanto tibi possit esse honori, ad usum tam eximium impendi. Argumento est, certoque testimonio virtutem tuam esse perfectam, quando specimē exemplumque aliis suppeditat. Ad eodē verum est, quod protuli in secundā propositione meā: Scilicet, virtutem non esse veram, nec perfectam, nec consummatam, nec heroicam, nisi probatur tribulatione, ac proinde, non modò minimè formidandam esse tribulationem, verum etiam optandam esse atque appetendam.

III. Propositio. Non solùm, ut dixi, concupiscenda est tribulatio, sed eā insuper lætandum & gloriandum est, proinde eundem est ad Crucem triumphanti animo, maiori eum pompa magnificentiaque si fieri possit, atque apparatu insigniori, quàm ductores exercituum, Romanique Imperatores progressi fuerint ad Capitolium, quàm de hostibus suis triumpharunt: secundum quod Apostolus dixit, ad Roman. 5. *Non solùm autem, sed & gloriamur in tribulationibus.* Quid est illud non solùm? ait S. Chrylost. Non solùm inquit, non animam despondemus afflicti, & ærumnis oppressi, sed tanquam, ad maiorum honorem, atque gloriam proveci, gloriamur potius ob ea, qua nobis contingunt incommoda. Rationes attende.

1. Est ex eodem Paulo ad Rom. 8. quoniam tribulationis opera certam salutis nostræ spem & fiduciam habemus: *Spe autem salvi facti sumus:* In ea autem spe consistit tota huius vitæ beatitudo: Nam sicut alterius vitæ felicitas consistit in Dei visione; visio autem est rei præsentis, rei autem præsentis est possessio: ita tota beatitudo huius vitæ consistit in illa certa spe salutis, seu in securitate beatitudinis futuræ; nulla autem est maior securitas futuræ beatitudinis quam in tribulatione. Vide probationem Apostoli ad Rom. 5. *Quia*

tribulatio patientiam operatur. Idq; duobus modis: 1. Ratione materiæ: est enim tribulatio materia patientiæ: 2. Ratione gratiæ, quam semper præparat Deus, & offert, dum alicui immittit tribulationem: *Qui dat nivem, sicut lanam.* Subdit *Patientia autem probationem.* Qui enim patienter tulit adversa, eius virtus probata est: siquidem ut aurum igne, ita patientia virtus probatur; ut è cõtra qui nihil passi sunt, nondum sciunt an sint robustæ virtutis. Qui vero persecutione fractus non est, qualis est patiens, intelligit nihil est quod illum à Deo dimovere possit. *Probatio verò sp̃e.* Etenim primò eum firmat, & roborat; ut qui eum discat experientia, se nullis adversis à Deo divelli, vehementer erigatur in sp̃e vitæ cœlestis, & nihil jam vereatur, & præterea, cum in adversis gratiam sit expertus, in Deo mirabili modo confidat. 2. Non tantum spem roborat, sed eam auget; cum eo modo præmiū augetur quod & asserit 2. ad Cor. 4. *Id enim quod in presentibus momentaneum & leve tribulationis nostræ, æternam gloriæ pondus operatur in nobis:* Qua de causa Petrus 1. Epistola cap. ad patientiam exhortatur. *Ve,* inquit, *Probatio vestra fidei, multo pretiosior auro, inveniatur in laudem, gloriam, & honorem, in revelatione Iesu Christi;* id est, in die revelationis eius gloriæ. Pergit Paulus, *Spe autem non confundit:* Quia non est spes huius mundi, quæ excidat, & robore perfundat eos qui sperant: præsertim cum, uti subditur, *Charitas Dei diffusa sit in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis.* Iam verò quis explicet quanta sit gloriæ seges in hac gloriæ securitate, secundum illud ad Rom. 5. *Et gloriamur in spe gloriæ Filiorum Dei?* Cogita enim si cui facta esset revelatio suæ salutis, quis esset sensus eius? quæ exultatio, quæ gloriatio? Exemplum habemus in S. Francisco, cui cum facta fuisset eiusmodi revelatio, se ipsum præ gaudio continere non poterat. In quo gravissimè homines decipiuntur, qui si quidem videant multos malis afflicti, miserum illum iudicant, cum

ille solus in hac vita beatus sit, Cū enim huius vite beatitudo non sit in re, sed in spe ad Rom. 8. *Spe enim salvi facti sumus* & aliunde nulli potius hæc spes conveniat, quam tribulatio, profecto ille ferè solus iudicandus est beatus. Nō igitur tantum amanda est & opranda tribulatio; sed etiam est in ea gloriandum.

2. Ratio petitur ex sensu & iudicio Christi & Apostolorum. Incipiamus à Magistro, qui hodie triumphans civitatem Hierosolymam ingreditur, ut scilicet cum triumpho properaret ad Crucem. Quare, uti docet S. Chrysost. in libro ad eos qui scandalizati sunt cap. 15. Crucem, appellat gloriam tuam. *Pater* (inquit Ioan. 17) *Venit hora, clarifica Filium tuum*: Et Discipulus, qui illa se ipse, dicebat cap. 7. *Nondum erat spiritus datus, quia nondum Iesus erat glorificatus*: In quibus verbis Crucem Christi gloriā appellavit. Cum verò charitatem eius voluit designare, quid protulit? Nam signa? num miracula? nullo modo, sed Crucem sic scribens, cap. 3. *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret*. Et Paulus ad Rom. 8. *Qui proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum*. Hic quoque cum nos indicat ad humilitatem, ad Philipp. 2. *Hoc enim sentite in vobis quod & in Christo Iesu: qui cum in forma Dei esset &c. Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem mortem autē Crucis*. Et de charitate consilium dans, ad Ephel. 5. *Ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis, oblationem, & hostiam Deo in odorem suavitatis*. Ita ad Maritos, ut concordent cum uxoribus ad Ephel. 5. *Viri diligite uxores vestras, sicut & Christus dilexit ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea*. Atque ut ipse Christus suam patiendi cupiditatem indicaret, Petrum sibi mortem dissuadentem sic repulit Matth. 16. *Vade post me sanata, scandalum es mihi*. Ac resurrectionem suam clam, & in occulto fieri voluit, sed paulatim manifestari, idque paucis hominibus, qui præordinati erant; Crucem autem & mortem suam in loco civitatis aper-

tissimo, in monte Golgotha, in celeberrima festivitate, scilicet in Paschate, coram omni populo Iudæorum, & in maximo concursu, hominum indigenarum, & advenarum, cum adesset utrumque tribunal Iudæicum, & Romanum, cum solemnitas totā gentem congregasset, medio die, in communi orbis terrarum theatro, sustinuit. Et quia tantum qui oderant præsentem, id videbant, imperavit Soli ut se se occultaret, atque ita orbi terrarum rem proderet. Quid verò miraris quod Crux in hac vita sit mirabilis, & quod eam Christus vocet gloriam suam; cum in illo terribili ac tremendo die, quando gloriam suam ostenturus advenerit, cum in gloria Patris suis veniet, cum terribile tribunal adstabit, cū omnis hominū natura coram Iudice sistetur, cum Angelorum turmæ, cœlestesque Virtutis effunderentur ut cum ipso descendant, cum innumera illa præmia & coronæ proponentur, cum alii sicut Sol, alii sicut stellæ refulgebunt, cum Martyrū cohortes, cum Apostolorum chori, Prophetarū ordines, cum generosiorum virorū cœ. us omnes in medium prodibunt; Tum in illo splendore, tū in illa magnificentia, splendidos radios emittentē illum in cœlo apparere & sibi prætere faciet. Tunc (inquit) *parebit signū Filij hominis in cælo, & sol obscurabitur, & Luna non dabit lumen suum*. O Passionis splendorem! O Crucis fulgorem! Sol obcuratur, & stellæ cadunt sicut folia; Crux autem omnibus illis clarius refulget, & universum cœlum occupat. Vides ut ea Dominus gloriatur; vides ut rem illam, gloriam suam esse declarat, cum in illo die, toti orbi terrarū cum tanto splendore illam manifestet. Hactenus Sanctus Iohannes Chrysostomus.

Non alius etiam fuit tanti Magistri Discipulorum sensus. Audi Iacobum in epistola sua cap. 1. *Omne gaudium existimate, fratres mei, cum in tentationes varias incidovitis*. Idem: *Beatus vir qui fufferit tentationem,*

quoniam cum probatus fueris, accipiet coronam vita, quam repromisit Deus diligentibus se. Audi etiam D. Paulum 2. ad Corint 7. *Superabundo gaudio in omni tribulatione.* Et ad Rom. 5. *Non solum autem, sed & gloriamur in tribulationibus nostris.* Vide etiam quo sensu fuerint omnes Apostoli Act. 5. *Et illi quidem ibant, gaudentes à conspectu concilij, quoniam habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati.* Sanctus Hieronym. epistola 99. ac Asellam: *Gratias ago Deo meo, quòd dignus sim, quem mundus oderit: quorum partem angustiarum passus sum, qui Cruci milito.*

Sed non ita mundus iudicat, oppones? Ego verò id optimè scio. Sed

1. Quàm ridicula sunt hominum iudicia, & inepti gustus Vide in cibis quàm varii sunt: an igitur quia aliquis talem cibum fastidit, tu improbas? Ita quoniam multi pati nolunt, & tribulationes oderunt, tu etiam averfaberis?

2. Sed si mundus odit, at Christus dilexit; omnes Apostoli, immò omnes Sancti amaverunt. Cogita quis amborum potius falli potuit, vel cui magis credere, aut fidere oporteat. Quàm multa sunt quæ pluribus sæculis credita sunt, quæ postea paulatim abolita sunt? Cur nos quoque nostra iudicia non corrigimus, & nostrum sensum? Quod olim supplicium ignominiosius Cruce? & jam vide quid sacratius, quid honorabilius? Ingredere hoc tempore, omnes Christiani orbis Ecclesias: vide Summos Pontifices, Imperatores, Reges, Principes, Nobiles, Magistratus, omnes omnis generis homines, Crucem magnâ deo- tione venerantes, & discite evacuatam esse Crucis infamiam, atque illo tandem exemplo discite nihil esse gloriosius, quàm pati.

Et verò etiam ipsa rerum gestarum commemoratione id intelligere possumus, ut, sicut loquitur S. Hieronym. oratorio more post rationes testes proferam. Audi enim S. Chrysoft. ser. 14. de Diversis, ubi sui temporis martyria quædam refert. Ingrediebatur Vir-

go tenera, & innupta, cerâ quâvis mollior habens corpus, cum affixa equuleo, derasis lateribus perfodiebatur, & sanguine tota perfusa erat: ac perinde quasi Sponsa esset potius, & in thalamo sederet, ita libenter ea quæ fiebant, ob regnum cælorum perferebat, in ipsis certaminibus coronam percipiens. Cogita quale spectaculum esset Tyrannum tenere, cum suis exercitibus, cum acuminatis ensibus, cum tot armis quæ ab una puella vincebantur. Vides ipsam etiam afflictionem cum maxima gloria esse conjunctam Vos verò nobis eorum testes estis quæ diximus. Cum enim Martyres nondum mercedes, atque præmia receperint, neque coronas, sed in pulverem, ac cinerem abierint. summo studio ad eorum honores concurrimus, ac theatrum spiritale convocamus, victores eos reviduamus, & coronamus propter vulnera, sanguinem, tormenta, plagas, afflictiones illas, & angustias; sic fit ut ipsæ afflictiones gloriationem habeant, vel ante retributionem. Refert deinde honorem exhibitum ossibus, & cineri S. Pauli. Affert quoque ipsum in exemplum, qui inter cætera, ut compesceret quorundam ex Corinthiis arrogantiam, atque ostenderet se non esse illis inferiorem; suos casus, & suas persecutiones recenset, 2. Cor. cap. 11. *Si gloriari oportet, quæ infirmitatis meæ sunt, gloriabor. In laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter.* Vide reliqua in quibus ingentem ærumnarum suarum contexerit catalogum, in quibus omnem suam gloriationem ponit.

3. Ratio, Petitur ex hoc eodem magno honore quo Martyre, prosequimur. Illis enim templa dedicamus, & altaria, quæ S. August. appellat Memorias. Illis festos dies consecramus, & solemnitates. De illorum vita nulla perquisitio. Hoc unum satis est, quod passi sint. Vide quomodo honoremus eorum

membra,

membra, & reliquias; Immo, uti loquitur S. Leo, ipsa instrumenta supplicii transferuntur in honorem triumphi. Hinc tyrannorum studium, & cura ut eorum reliquias abolerent ut delatum ipsis honorem impedirent. Verum id in illis impletum quod suis Christus promiserat. Lucæ 21. *Et capillus de capite vestro non peribit.* Quid dicam de Confessoribus, qui tormentis suam fidem contutati sunt; Eorum tanta fuit in Ecclesia dignitas, & auctoritas, ut penitentes ipsis uterentur pro intercessoribus. Quam religiose Constantinus Imperator multorum oculos effoscos osculatus est! Et quidem si militum vulnera gloriola sunt, quanto magis Martyrum? Quam putas etiam religiose ipsos Martyres sua membra pertractasse, cum ipsa etiam suorum suppliciorum instrumenta artissimè complecterentur? Quid non dixit S. Andreas crucei sibi paratæ? Quam amanter complexus est? Quam suaviter exosculatus? Quam blandè compellavit?

4. Ratio. Cum omnis gloriatio sit prohibita, & quoddam scelus, ea tamen quæ ex persecutionibus petitur licita est: Quia omnis illa, vana est, & falsa, hæc autem legitima, & solida. Audi Apostolū. 2. ad cor. cap 11. *si gloriari oportet, quæ infirmitatis meæ sunt, gloriabor.* & cap 12. *Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.* Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo. Tum subdit suarum infirmitatum, & persecutionum catalogum: diceres eum suarum passionum trophæum erexisse, & titulos gloriæ suæ inscripsisse. Solent passim homines suas passiones occultare, quia earum præcium nesciunt: Sed longè aliter facit Apostolus. Et certè unde de se gloriaretur, qui cum gloriatur de Domino, non nisi inde gloriatur? secundum illud ad Galat. 6. *Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi;* Ut scias omnem Christiani hominis

gloriationem, in se, & in Christo nullam aliam esse præter Crucem. Ac vide ut Crucis Christum non puduerit, ut etiam in statu gloriæ, vulnera passionis sibi retinuerit, quasi non factis appareret, gloriosus, si etiam in suscitatio passionis gloria desideraretur.

5. Ratio. Quia hæc est perfecta cum Christo configuratio, uti dicitur ad Philippenses 3. *Ad cognoscendam societatem passionum illius configuratus morti ejus:* nulla autem major gloria esse potest imaginis quam si perfecte suo prototypo respondeat & sit similis. At cum proposita nobis fuit imitatio Christi, ea fuit potissima, ut essemus similes Crucifixo, secundum illud Exodi 25. *Inspice & fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est.*

6. Ratio. Quia ut ait S. Damascenus, cum Christus in se suscepit passiones, & afflictiones, eas sibi quasi hypostaticè univit; itaque fecit divinas; unde omnem vilitatem & contemptum amiserunt, & fortitæ sunt summum honorem, & gradum ad quem evectæ sunt.

7. Ratio. Nec inde mirum est si Dæmones eos præcipuè reformidant qui actu aliquid pariuntur, quia illis singulariter adest Deus, secundum illud Psalmi 90. *Cum ipso sum in tribulatione,* itaque reformidant in eis præsentiam divinam. Chrylostomus loquens de S. Paulo. Cogita (inquit) quantus vir esset cum carceres habitaret, & ad tribunalia traheretur: Vel ipsis Dæmonibus erat formidabilis, cum virgis cæderetur: cum verò esset in vinculis, cum naufragia pateretur, tum maxima edebat miracula, tum magis adversarias potestates superabat. Ex quibus omnibus constat, non modò non esse metuendam tribulationem, non modò esse amandam, & optandam, sed etiam in eâ esse gloriandum, & Christi exemplo ad Crucem eundum per triumphum.

Pro conclusione. Quærendum unde in nobis oriatur tam contrarius sensus. Etenim passim nihil ita exhorrescimus quam pati. Sed